FIKA – ŠVEDIŠKA KAVOS PERTRAUKĖLĖ

2021
Panevėžio darbo rinkos mokymo centras
VeriTage: Integruotas Europos kultūros paveldas profesiniame mokyme

TURINYS

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS....2
PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS. Susipažinkime su švedų kultūra. Fikos reikšmė, tradicijos ir paveldas....3
PRATIMO EIGA....4
1 užduotis „Kas tai yra „Fika”?“....4
2 užduotis „Fika interpretavimas“....5
3 užduotis „Projektas Fika“....6

PRATIMO TEMOS PRISTATYMAS

Švedijoje kavos gėrimas yra neatskiriama kultūros dalis. Gal dėl to šioje šalyje yra naudojamas netgi atskiras žodis, apibūdinantis kavos pertraukėlę: *Fika*. Skirtingai nei angliška tradicija „afternoon tea“, švediška *Fika* gali būti ir ryte, o dažniausiai – kelis kartus per dieną. Neatsiejama *Fika* kavos gėrimo ceremonijos dalis yra ir kartu valgomas saldumynas. Paprastai tai būna sausainis, pyrago gabaliukas ar bandelė. Tokios pertraukėlės Švedijoje yra numatytos įstatymu, jos netgi įtrauktos į daugelio žmonių darbo sutartis. Daugelyje darboviečių Fika yra numatyta tvarkaraštyje (paprastai apie 10 ir 15 val.) (šaltinis: https://www.greitai.lt/kelioniumanija/kelioniu-idejos/kulinarines-keliones/fika-svediska-kavos-pertraukele/).

Bendrąją prasme tai yra pertrauka pailsėti ir išgerti kavos, tačiau švedams tai yra kur kas daugiau. “Tai yra socialinis fenomenas, visų švedų pripažįstamas pretekstas sustoti ir pasimėgauti akimirka” (šaltinis: https://bijunai-prienamo.lt/socialus-kavos-puodelis-fika/).

Kalbant apie švedų tautą dažnai sutinkame apibūdinimą – šalti ir nemėgstantys bendrauti žmonės, tuo tarpu Fika suteikia galimybę susitikti ir praleisti laiką su draugais, susipažinti su naujais žmonėmis bei užmegzti ryšius.

Nuotraukos šaltinis: https://www.flickr.com/

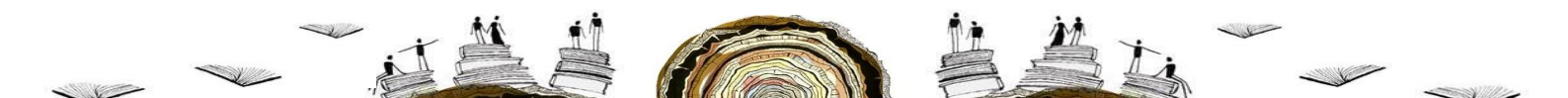

PRATIMO VEIKLŲ PRISTATYMAS.
Susipažinkime su švedų kultūra. Fikos reikšmė, tradicijos ir paveldas

Kavos pertraukėlės ritualas yra labai svarbi geros darbuotojo psichologinės būsenos dalis. Ji gali pagerinti darbuotojų emocinę būklę, padidinti produktyvumą ir motyvaciją. Pertrauka ne tik įgalina naudingiau planuoti savo laiką, bet ir suteikia pojūtį, kad esate kompanijos dalis bei leidžia lengviau įsilieti į naują kolektyvą.

Atlikus tyrimą dviejuose bankuose nustatyta, kad ten, kur kavos pertraukėlės buvo uždraustos, atsirado įtampa, tinginiavimas, vidiniai konfliktai, o darbingumas, produktyvumas smarkiai sumažėjo[1].

Šis pratimas padės susipažinti kavos pertraukų tradicijomis.

Pirmos užduoties metu mokiniai diskutuodami apie Fiką ir kitų šalių kavos pertraukėlių kultūrą, pagilins žinias apie Europos šalių tradicijas kasdieniame gyvenime.

Antra užduotis pradedama trumpo linksmo vaizdo įrašo apie Fiką peržiūra. Toks informacijos pateikimo būdas gali būti įkvėpimas / idėja kitiems mokinių atliekamiems darbams.

Atlikdami trečią užduotį mokiniai įgys žinių apie neatsiejamą Fikos kavos gėrimo tradicijos dalį – saldumynus. Jie taip pat turės galimybę praktiškai pabandyti pagaminti vieną tradicinį Fikos patiekalą.

Pratimo tikslai:

Supažindinti Europos šalių poilsio pertraukų tradicijomis, požiūriu į jų aktualumą ir įtaką darbuotojų emocinei būsenai ir darbingumui.

Veiklas, aprašytas šiame pratime, siūlome integruoti į

#kultūrospažinimo

#užsieniokalbos

#HORECA

mokomuosius dalykus.

[1] Šaltinis: https://www.delfi.lt/gyvenimas/psichologija/kavos-pertraukeles-filosofija.d?id=4080014

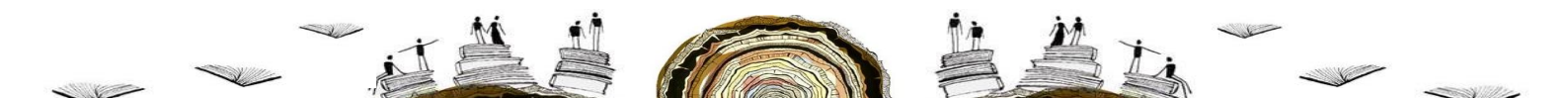

PRATIMO EIGA
1 užduotis „Kas tai yra „Fika”?“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris, popierius, rašymo priemonės.

Pirmoji užduoties dalis atliekama individualiai. Paprašykite mokinių parašyti trumpą pasamprotavimą apie tai, kas, jų manymu, yra „Fika“.

Ši užduoties dalis gali būti atliekama individualiai arba nedidelėse grupėse. Paskatinkite mokinius internete paieškoti informacijos apie švedų Fiką ir kitų šalių kavos pertraukėlių kultūras. Kaip jos reglamentuojamos teisiškai? Remiantis surinkta informacija, paprašykite mokinių palyginti šalių tradicijų panašumus ir skirtumus.

Pakvieskite mokinius pristatyti klasei savo mintis/idėjas apie Fiką ir aptarti:
- kaip jie įsivaizdavo Fiką tradiciją prieš paskaitydami apie ją plačiau;
- palyginti savo mintis su draugų idėjomis;
- palyginti su informacija rasta internete;
- palyginti skirtingų šalių kavos pertraukėlių kultūras ir jų įteisinimą.

Veiklos rezultatas.
Rasta ir aptarta bendros klasės diskusijos metu informacija apie švedų Fika ir kitų šalių kavos pertraukų tradicijas.

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins savo žinias apie savo Europos šalių poilsio pertraukų tradicijas kasdieniame gyvenime, taip pat patobulins šias bendrąsias kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- atskirti, suprasti ir interpretuoti faktus bei nuomones, pateiktus rašytine ir žodine forma;
- kritiškai įvertinti rastą informaciją;
- pristatyti informaciją bei dalyvauti grupės/ klasės diskusijoje demonstruojant gebėjimą teigiamai bei socialiai atsakingai vartoti kalbą.

Asmeninė, socialinė ir mokymosi mokytis kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- tolerantiškai išreikšti savo nuomonę bei suprasti skirtingus požiūrius;
- konstruktyviai dirbti ir mokytis grupėje.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius:
- suprasti ir gebėti aktyviai įsitraukti į įvairiais kultūrų pažinimo praktikas;
- pritaikyti žinias apie vietos, nacionalinę, regiono, Europos ir pasaulio kultūras.

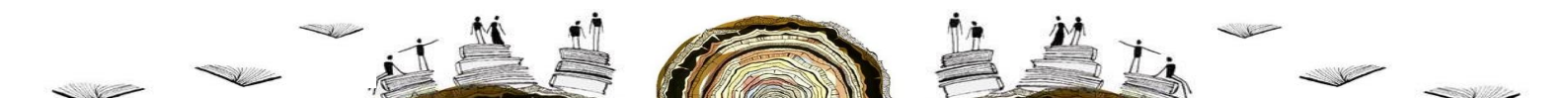

2 užduotis „Fika interpretavimas“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris, vaizdo projektorius.

Veiklos rezultatas. Įvykusi diskusija apie stereotipus.

Siūlome užduotį pradėti vaizdo įrašo apie švedų Fiką peržiūra.

Peržiūrėję įrašą, paprašykite mokinių įvardinti vaizdo įraše paminėtus saldumynus. Tolimesnei diskusijai galite panagrinėti paminėtų gaminių sudėtį, aptarti jų gamybos procesą bei istoriją (galima pradėti nuo „Punsch-roll”, šved. „dammsugare“ tešlos).

Pakvieskite mokinius klasėje padiskutuoti apie stereotipus. Galima nagrinėti šiuos klausimus:

- Kas yra stereotipai?
- Kokius žinote stereotipus?
- Kokius žinote stereotipus apie mūsų šalį?
- Ar jūs vadovaujatės stereotipais spręsdami apie žmones?
- Ar stereotipai Jums padeda?
- Kaip manote, kodėl žmonės sugalvoja/priskiria tam tikrus stereotipus?
- Kaip stereotipai gali pakenkti?
- Ar manote, kad gerai priskirti stereotipus žmonėms?
- Kokius žinote stereotipus apie įvairių tautybių žmones?
- Kaip stereotipai gali pakenkti darbui?
- Kuo skiriasi stereotipai ir išankstiniai nusistatymai?
- Ar stereotipai įžeidžia, juokingi, realūs?

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins savo žinias apie kavos pertraukėlių tradicijas ir pagilins suvokimą apie stereotipus, taip pat patobulins šias bendrąsias kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- tikslingai panaudoti vaizdo medžiagą, pademonstruoti nagrinėjamos temos aspekto suvokimą ir tarpkultūrines kompetencijas;
- dalyvauti grupės/ klasės diskusijoje demonstruojant gebėjimą teigiamai bei socialiai atsakingai vartoti kalbą.

Daugiakalbystės kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- gebėjimą suprasti vaizdu ir žodžiu perduodamą žinią;
- plėsti ir turtinti užsienio kalbos žodyną.

Asmeninė, socialinė ir mokymosi mokytis kompetencija, tobulinant žinias, įgūdžius ir nuostatas:

- parodyti toleranciją, išreikšti ir suprasti skirtingus požiūrius.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- domėtis skirtingomis pasaulio kultūromis;
- suprasti video formatu perteikiamo kūrinio idėjas.

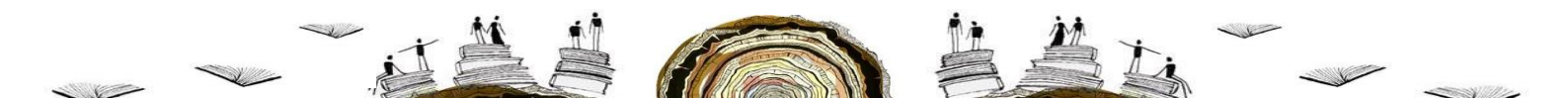

3 užduotis „Projektas Fika“

Reikalingos priemonės: interneto ryšys, kompiuteris.
2 pratimo dalis gali būti vykdoma mokomojoje virtuvėje (tuomet bus reikalingi pasirinkti maisto produktai).

Veiklos rezultatas.
Pagamintas tradicinis Fikos patiekalas, įvykusi diskusija.

Suskirstykite mokinius į grupes bei paprašykite internete paieškoti tradicinių Fikos patiekalų ir jų receptų.

Pasiūlykite mokiniams grupėse pagaminti tradicinį Fikos patiekalą pagal pasirinktą receptą.

Pakvieskite mokinius švediškai Fikai ir jos metu aptarkite atlikto praktinio darbo rezultatus:

- Ar paprastas pasirinkto patiekalo gamybos procesas?
- Ar kažkas panašaus gaminama mūsų šalyje?
- Ar toks patiekalas būtų mėgstamas mūsų šalyje?
- Kokius patiekalus kavos pertraukos metu dažniausiai naudoja mūsų šalyje?
- Kodėl būtent šie patiekalai valgomi kavos pertraukų metu? Ar jie gali būti suderinami su sveikos mitybos racionu?
- Kuo yra svarbios pertraukėlės ir kokią jos turi įtaką darbuotojams?

Atlikdami šias veiklas mokiniai pagilins savo žinias apie patiekalus būdingus kavos pertraukoms, jų įtaką darbo efektyvumui, taip pat patobulins šias bendrąsias kompetencijas:

Raštingumo kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- skaityti ir suprasti rašytinę informaciją;
- dalyvauti klasės diskusijoje demonstruojant gebėjimą teigiamai bei socialiai atsakingai vartoti kalbą.

Asmeninė, socialinė ir mokymosi mokytis kompetencija, tobulinant įgūdžius:

- konstruktyviai dirbti ir mokytis grupėje.

Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija, tobulinant įgūdžius ir nuostatas:
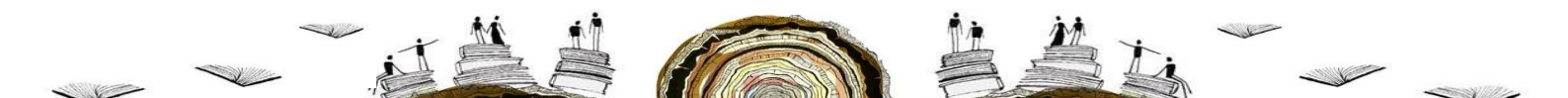
- domėtis skirtingomis pasaulio kultūromis;
- pritaikyti žinias apie vietos, nacionalinę, regiono, Europos ir pasaulio kultūras.